

Mustafa Oğuz

RÜSTEM DUYURAN

Arkeoloji Müzeleri Müdür Muavini

BİRİNCİ SULTAN AHMED ZAMANINA AİT
BİR İSTANBUL PANORAMASI

Panorama d'Istanbul
sous le règne du Sultan Ahmed I (1616)

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu

Istanbulu Sevenler Grubu Neşriyatından

1949

17 nci Yüzyılın Başlarına ait bir İsta

Stockholm Devlet Arşivinde muhafaza edilmekte olan bu İstanbul Panoramasının orijinal büyüklükteki bir fotokopisi Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Reisi R. S. Atabinen'in özel kitaplığında bulunuyor; fotoğraflarımız bu orijinal kopyadan sayın Atabinen'in müsaadesiyle çıkartılmıştır.

Şehrin umumî heyetini, Kanunî devrinin meşhur panoramasını vücûde getirmiş olan Melchior Lorichs'in eserinde (1) olduğu gibi, Galata cihetinden tasvir eden panoramamızın boyu 2,17 metre, eni de 0,33 metre olup üst tarafta 3 santimetre eninde bir band halinde panoramanın bütün boyunca devam eden ve «**CONSTANTINOPOLITANAE URBIS EFFIGIES AD VIVUM EXPRESSA, QVAM TURCAE STAMPOLDAM VOCANT.**» ibaresini taşıyan bir başlık, alt tarafta da yine panoramanın boyunca devam eden (18) satırlık Lâtince yazılmış bir metin kısmı — fotoğraflımızda görülüyor — mevcuttur, ki burada şehrin fetihden evvel ve sonraki tarihi, saray, cami, medrese, bedesten ve sair müesseseleriyle Yeniçeriler . . . hakkında kısaca bilgi verilmektedir. Sağ ve sol uçtaki izahat levhalarında ve panoramanın üzerinde görülen ibareler — Türkçe has isimler hariç — Lâtince'dir. Sağ taraftaki izahat levhasının sonundaki şu cümleden (Petrus Kaerius Flander Excudebat Amstelodami habitans in platea vulgo de Calverstrate, in intersignio incerti temporis, anno 1616 cum Privilegio) anlaşıldığına göre, panoramamızın Holanda'lı tâbi ve gravör Pieter van der Keere 1616 yılında meydana getirmiştir. P. van der Keere'nin hayatından bahseden san'at tarihlerinde onun 1570-1630 yılları arasında yaşamış bir san'atkâr olduğu ve Köln, Amsterdam, Hamburg . . . gibi bir çok şehirlerin panoramalarını hâkkettiği bildiriliyorsa da, bahis konumuz olan İstanbul panoraması hakkında bir kayıt mevcut değildir.

P. van der Keere'nin panoramasına büyük bir benzerlik gösteren diğer bir İstanbul panoraması Viyana Millî kitaplığının harita koleksiyonunda bulunmaktadır, ki bunu Prof. A. M. Schneider son yıllarda «**Giovanni Temini'nin İstanbul manzarası**» adlı bir etüdünde tanıtmıştır(2). G. Temini, panoramasını Van der Keere'den 32 yıl sonra, 1648 de hâkketmiş ve fakat Lâtince ibareleri devrinin İtalyancasına çevirmiş olduğundan, arada yanlışlar yapmış, hatta anlayamadığı bazı ibareleri de panoramasında göstermemiştir. Prof. Schneider, Temini etüdünde İstanbul panoramalarının hemen hepsini göz-

den geçirmiş görememiş o izah edebilme Temini'nin İmal Fransızca varmıştır. İk Van der Keere ve hiç şüphesiz sını esas olarak nazaran — meydana getirdiği ilâve etmekte sını görmüş bazı hususlar geldikçe bunları

Şimdi düşüncesiyle gözden geçire

Levha 1 parça tersim la çevrili bahse mer'in bahse kabul ediyor. «**ASIA**» kelime Coulazy» görü

«**Ins. La Insula Papae**

Bunlarda Ins. S. Mariae diğerlerinin m

Deniz y tam önünde yunus balığın lık resmini K Vavassore, L ramalarında tur ki bununl radan ismini v oluyor.

Sol tara tarafında «**Co başı bulunuyor telif harflerle bulunan binal**

Turing ve Otomobil Kurumu
8 sayılı nüshasından
miştir.

İzahat levhasının hemen üst tarafında A harfiyle «Navium Arsenalae» gösterilen kayıkhaneler Lorichs'in panoramasında da mevcuttur. Bunlara bitişik olarak sağ tarafta B ile gösterilmiş olan binanın — verilmiş olan izahata göre «Quiosque locus per quem Imperator Turcicus ex Sarayo navim conscendit» Yalı köşkü olması icap etmektedir. Topkapı sarayı «Sarayum Imperatoris Turcici» Lorichs'dekine müşabih olarak resmedilmiştir. Sağ tarafta ağaçlar arasında görülen poligonal bina ağlebi ihtimal Çinli köşkü tasvir ediyor. Bu bina Lorichs'in panoramasında daha doğru olarak tasvir edilmiştir. Aya-sofyanın «S. Sophia Templum» yalnız üç minaresi görülmüştür. Dördüncüsü her halde öndeki tarafından örtülmüştür. Ayasofyanın solundaki yuvarlak bina St. Ireni göstermekte, sağındaki «Turris» kelimesiyle gösterilen kulenin ise Porta Liona (Bukoleon) a tekabül etmesi muhtemeldir. Bunun alt tarafında, sahile yakın bir mahaldeki yuvarlak binanın üzerinde, görülen C harfinin hizasında, izahat levhasında (Sarayum aut Domus Neslaimi Pachae) ibaresi okunuyor. Prof. Schneider, Temini etüdünde aynen şöyle diyor: «Eğer Neslaimi, İbrahim'in bozuk yazılmış bir şekli ise bu lejand yanlış bir yere konmuş demektir. Zira meşhur İbrahim paşa'nın sarayı Hipodrom'da yani takriben Seraglio di Neslam'ın yerinde bulunuyordu. Bunu, böyle kabul eder de C yerine Rüstem - Neslam'ı vaz edersek karşımızda 1561 de ölmüş olan Rüstem paşanın sarayını bulmuş olurduk, Mamafih bunun da bir parça daha aşağıda bulunması lâzımdır». Prof. Schneider yukarıda sözü geçen ikinci kısa etüdünde Temini'nin bazı yanlışlıklarını ve eksikliklerini panoramamız delâletiyle düzeltmeğe ve itmam etmeğe çalıştığı halde, bu noktaya tekrar temas etmediğine göre, şimdi izah edeceğimiz hususun gözünden kaçmış olduğunu kabul etmek zorundayız. Şöyle ki: İzahat levhasındaki C harfinin karşısına yazılmış olan ibare daha kısa bir şekilde, yani «Sarayum Neslam» tarzında, İbrahim Paşanın Atmeydanında bulunan (6) sarayının aşağı yukarı hakiki yerine vazedilmiş olduğundan, panoramayı vücuda getiren san'atkar ayrıca C harfini yazmağa lüzum görmemiş, veyahud da unutmuştur. Buna mukabil izahat levhasında G harfi iki defa tekrür etmektedir:

«G: Mechete vel Mesquita Rustam Pachae» ve «G: Sarayum ejusdam».

Levha II. de göreceğimiz üzere Rüstem paşa'nın camii üzerinde G harfi mevcuttur. Fakat sarayını gösteren diğer G yi panoramada bulmak mümkün değildir. Binaenaleyh Prof. Schneider'in topografik durumu gözönünde tutarak C nin bulunduğu yerde Rüstem paşanın sarayını araması da açıkça gösteriyor ki, hâlen C harfinin yerine G nin yazılması icap etmektedir. G ile C nin yazılışları arasındaki küçük fark ise aşikârdır.

Turris kelimesiyle gösterilmiş olan kulenin hemen altındaki poligonal binanın üzerindeki D «Sarayum Sonam pachae» harfiyle yarısı I. levhanın sağ kenarında, diğer yarısı da II.ci levhanın sol kenarında bulunan kubbeli binanın üzerindeki E harfini «Mezar vel Sepultura Senam pachae dicta Turbezy» Temini'nin panoramasında bulamadığı için, Prof. Schneider her iki etüdünde de Sinan paşa'nın sarayından hiç bahsetmemekte, buna mukabil türbesi hakkında «1596 da vefat etmiş olan Sinan

paşa'nın kabir ve medresesine Çemberlitaş ile Bayazıt camii arasında, Divanyolunda kâin olduğu» mütalâasını ileri sürerek bunun, Çemberlitaşın (Levha II.ye bak.) sağındaki kubbeli binalardan biri olduğunu kabul etmektedir. Ancak aşağıda görüleceği üzere Çemberlitaşın sağındaki camii, Atik Ali paşa camii in irae etmesi lâzım geldiğinden, E'yi bunun sağına vazetmek daha doğru olacaktır.

Panoramamızda D ile gösterilmiş olan Sinan paşanın sarayı ise — Evliya Çelebiye nazaran — hemen hemen panoramada gösterilmiş olan yerde bulunuyordu.

İci levhaya rastlayan İstanbul tarafı kıyısında yalnız Çift kapısı «Chifut capici» gösterilmiştir.

Bu kısmın aşağı tarafında Galatanın (VRBS GALATA) güney ucu tasvir edilmiştir. Sol kenardaki MARIS NIGRI SINUS ibaresiyle İstanbul boğazı kasdediliyor. Bu ibarenin sağında bir Türk kadırgası «Regia triremis» bunun yanında da bugünkü Koramiral rütbesinde bir amirala ait diğer bir Türk gemisi «Patrona» görülmüştür. Galata burnunun hemen önündeki gemi ise muhtemel olarak Fransız Ticaret filosuna mensup bir kalyondur. Türk gemilerinin bayraklarında yatık üç yarım ay görülmesine mukabil yabancı geminin bayrağı müteaddid bandlardan teşekkül etmektedir.

Galatanın duvarları içinde: «Platea copora veniens» ibaresi okunuyor.

Levha II: Prof. Schneider, bu kısmın nispeten dağınık bir şekilde tasvir edildiğini, hakikatte ise Bayazıt camii «Sultani Balazethi Sarayum?», Eski Saray «Esquy Sarayum» ve Süleymaniye camii'nin «Sultani Solimani» birbirlerine daha yakın olduklarını, Şehzade camii'nin «Sultani Machometi» de Eski Sarayın arkasında bulunması lâzım geldiği mütalâasında bulunuyor. Camiler üzerindeki ibarelerin yerlerini doğru olarak kabul ettiğimiz takdirde, sayın Profesöre hak vermemek imkânsız olurdu. Halbuki kanaatimizce bu ibarelerin yerlerinde bazı yanlışlıklar vardır; şöyleki: Çemberlitaşın heman sağındaki camii, ancak 1497 yılında itmam edilmiş olan Atik Ali paşa camii ni tasvir edebilirdi. Yani bunun üzerindeki «Sultani Balazethi Sarayum» ibaresinin yeri burası değildir. Nitekim Lorichs'in panoramasında da (Lev. VIII) Çemberlitaşın yanındaki camii «Aly Pascha Kirche» diye adlandırılmıştır. «Sultani Machometi» lejandı ile gösterilmiş olduğu için Prof. Schneider'in 1543-1548 yılları arasında inşa edilmiş olan Şehzade camii olarak kabul ettiği camii ise hakikatte Bayazıt camii ni irae etmektedir. Bu vaziyete göre Şehzade camii ya Eski Sarayın arkasında kaldığı için tersim edilmemiş, yahut ta Süleymaniye'nin heman sağında görülen ince kulelerden ikisi Şehzade camii'nin minarelerini irae etmektedirler. Sonuncu şikâin daha doğru olduğunu kabul etmek isterdik, çünkü: a) Bayazıt camii Lorichs'te de (Lev. IX) «Sultan Balesit Kirche oder Moschea» Eski Sarayın bir parça solunda gösterilmiştir. b) Şehzade camii Lorichs'te Süleymaniye'nin sağında «Yeni Suldani Mehmett des Suldans Solimans Sohn. Moschea» tersim edilmiştir. c) Panoramamızda Süleymaniye'nin sağında görülen ince kulelerin, Prof. Schneider'in kabul ettiği gibi «Yedikule-yi» tasvir etmeleri çok şüphelidir. Vakıa sayın Profesör, bu kulelerin hakikatte kalın birer istihkâm kulesi şeklin-

de olmaları ve izahat levhasına göre Panoramamızda Yedikulenin yerini göstermesi icap eden K harfinin hakikatte Panoramamızda yazılmış olduğu yerde olmayıp (Panoramamızın III levhasına, Bozdoğan Sukemerinin üzerine bak.) Süleymaniye'nin sağındaki kuleler hizasına konması gerektiği mütalâasını ileri sürüyorsa da, bir taraftan Süleymaniye'nin sağındaki ince kulelerin dokuz tane ve kısmi azamının şerefeli oluşları, diğer taraftan da K harfinin hizasındaki ibarenin sarahatına «Bine tunese Septem quae super Aqueductus visuntur» mebni, K harfini panoramamızda bulunduğu yerden başka bir mahalle nakletmeğe muvabir bir sebep göremiyoruz. Kaldı ki «Yedikule» Lorichs'in panoramasında dahi (Lev. XII) takriben panoramamızdaki K harfinin bulunduğu mahalde gösterilmiştir.

Levhamızın yukarı sol köşesinde görülen Çemberlitaş «Columna Combusta» hilâfı hakikat olarak helezoni bir kuşakla tasvir edilmiştir. Atik Ali Paşa Camii'nin sağ aşağısında F harfiyle işaretlendirilmiş olan «Medreze aut Turcarum Collegia» bir medrese görülmüştür. Daha sağında 1578 de vefat etmiş olan Piyale paşa'nın «Pialli pachae Sarayum» konağı bulunuyor. Konağın sağındaki «Bayazıt camii'nin» alt tarafında G işaretli Rüstem Paşa camii görülmektedir. Eski Saray Lorichs'in panoramasında olduğu gibidir, Süleymaniye ise şimdiye kadar tasvir edilmiş olan binalardan daha dikkatli ve doğru olarak resmedilmiştir. Süleymaniye ile Eski Sarayın arasında biraz aşağıdaki H harfli bina «Mesquita et Sarayum Syaoust pachae» 1590 senesinde inşa edilmiş olan Siyavuş paşa medresesini tasvir etmektedir. Evliya Çelebi'ye göre paşanın sarayı Süleymaniye'nin kuzeyinde kâindi; bu takdirde sarayı bir parça daha sağda aramamız icap etmektedir. Yine Evliya Çelebi'ye göre Mustafa paşa'nın sarayı da burada idi. Panoramamız bunu Süleymaniye'nin sağ aşağısında I harfiyle «Locus dictus Mustafa pachae» irae ediyor.

Sağ yukarı köşedeki yuvarlak sütun ile «Columna Historiata» Avret pazarındaki Arkadius sütünü kasdedilmektedir.

Bu kısımda Haliç surları kapılarında şunlar gösterilmiştir: Balıkpazarı kapısı «Baleux Capici», Yemiş iskelesi kapısı «Hirmiche Squelesse capici», Yenikapı-Ayazma kapısı «Him capici» ve Cibali kapısı «Tubal capici». Burada Cibali kapısı ile III.cü levhadaki Odun kapısının yer değiştirdikleri anlaşılıyor.

Haliçte «Portus» müteaddid kadırga, kalyon, ve yolcu kayıkları görülmüştür. Alt taraftaki Galata kısmında tersim edilmiş olan binalardan bazıları harflerle işaretlendirilerek panoramanın sağ ucundaki izahat levhasında adlandırılmışlardır:

P: «S. Francisci Ecclesia Remana»: Bu kilise 1697 yılında camiye kalbedilmiş olup Yeni camii ismini almıştır (7). Q: «S. Annae»: Bu kilise de 1697 de camiye kalbedilmiştir (8). R: «Balouc bazar capici vel fori piscarii porta»: Eski Balıkpazarı kapısı ki bugün mevcut değildir. S: «Forum piscarium»: Eski Balıkpazarı mahalli. T: «S. Pauli nunc Mesquita»: Panoramada camii olduğu söylenen bu kilise 1225-1230 yıllarında eski bir Bizans kilisesi yerinde inşa edilmiş olan S. Paolo es. Domenica kilisesi olup 1475 de camiye kalbedilmiş ve Arap camii ismini almıştır (9).

Levha III: Sol yukarıda Bozdoğan su kemeri (Valens Akvadüktü'nün esas kısmı görülmüştür. Su kemeri kısaca «Aqueductus» diye işaretlendirilmiştir. Su kemeri'nin sağında iki kulenin sivri uçları görülmüştür. Yanındaki L harfine nazaran «Locus quem Turci religionis ergo frequentant Toquely dede dictus nomine sancti cujusdam inter ipsos» burada Toklu veya Tekkeli dede tekkesi bulunmaktadır. Prof. Schneider'e göre panoramanın ressamı bununla, Mevlevihane kapısı dışında kâin olan tekkelerden birisini, belki de 1551 yılında inşa edilmiş bulunan Merkez Efendiye kasetmiştir. Bunun, Ayvan-saray'da kâin olup Toklu İbrahim dede mescidi namıyla mâruf Bizanstan muhavvel ve hâlen temamiyle harap bir vaziyette bulunan bina ile alâkası olmadığı aşikârdır (10).

Daha sağda Mehmet veya Ahmet isminde bir paşanın sarayı «Sarayum Hamet pachae» görülmüştür. Bunun Lala Mehmet paşa (ölümü 1595) veya Cerrah Mehmet paşa (ölümü 1598) den birisine ait olması muhtemeldir. Sonra, hakikate oldukça uygun bir şekilde tersim edilmiş olan Fatih camii «Esqui Sultani Machometi» geliyor. Fatih camii'nin sağında «Zinzirli» ibaresiyle gösterilen yer bugünkü Zincirlikuyu semti olmalıdır. Bunun sağında, Topkapıda 1551 den sonra inşa edilmiş olan Ahmet paşa camii «Hamet pachae Mesquita» tasvir ediliyor. Fatih camii'nin alt tarafında, sahilde, M harfiyle gösterilmiş olan bina «Onicapani vel Officina ubi farinae venduntur» Unkapanıdır, ki panoramada bir parça sola alınması icap ederdi. Zahire gemileri yüklerini buraya boşaltmak zorunda idiler; şehrin muhtelif yerlerindeki fırınlar da unlarını buradan temin ederlerdi.

İzahat levhasında N ve O harfleriyle işaretlendirilmiş olan Rum Patrikhanesi «Locus Patriarchae Graecorum» ve St. Georg kilisesini «S. Georgii Ecclesia Graecorum» panoramada bulmak kabil olamadı. Bunların yerleri Temini'de de tesbit edilememiştir (11).

Bu kısımda gösterilmiş olan Haliç surlarının kapıları şunlardır: Odun kapısı «Odam capici», Aya kapısı (?) «Ryc capici», Fener kapısı «Lôner capici», Balat kapısı «Balata capici». Haliç yine bir çok kadırga, kalyon ve kayıklarla doludur. Aşağı sol kenarda görülen büyük binalar «Domus Bachae Maris» Kaptan paşa sarayını tasvir etmektedir. Sağ taraftaki «Arsenale Triremium» ibaresiyle panoramada gösterilememiş olan Haliçteki tersaneler kasdediliyor. Daha sağda ise mezarlıklar sahası «Sepulchra» başlanmaktadır.

Levha IV: Sol kenarda Sultan Selim camii «Sultani Selimi» hemen yanında Edirnekapı «Andrenopoli capici», daha sağda ise «Zalout pachae Mesquita» ibaresiyle gösterilen bir camii görülmektedir. Prof. Schneider, bu camii'nin 1551 yılında inşa edilmiş olan Zal Mahmut paşa camii olduğu mütalâasını ileri sürüyor ve her ne kadar bu camii şehir dışında, Eyup yolunda, kâin ise de gravör onu yanlışlıkla şehir surları içine vazetmiştir, diyor. Filhakika bu kısımda bundan başka daha bir çok topografik hatalar göze çarpmaktadır; bunların başlıcaları şunlardır:

a) Tekfur sarayı «Constantini Palatium» ibaresi mevcut olmasına rağmen gösterilmemiştir.

b) Kara surları çok yanlış bir seyir takip ediyorlar.

c) Haliç surları, Ayvansaray kapısı «Everensery capici» yanında hatalı olarak şehire doğru bir dönemeç yapmakta ve Haliç burada beklenmedik bir tarzda (Sahil çizgisi içeriye doğru bir iz halinde temadi etmesine rağmen) sona ermektedir. Aynı yanlışlıkları Temini'nin panoramasında da az veya çok bir farkla görebiliyoruz. Bu sebeple panoramamıza esas olan orijinalin bu parçasının yırtık veya eksik olduğunu ve san'atkârın bu kısmı muhayyelesinden tamamlamak zorunda kaldığını kabul etmek lâzımdır.

Sağ alt yandaki izahat levhasını süsleyen sultan portresi, alt tarafındaki «**HAMET HVIUS NOMINIS PRIMUS IMPERATOR ORIENTIS**» ibaresinden anlaşıldığına göre şehrin Fatih Sultan Mehmed'e aittir.

Hülâsa olarak şunu söyleyebiliriz:

Gerek panoramamızın gravörü P. van der Keere, gerekse bunun az bir farkla aynı hâk etmiş olan G. Temini İstanbul'u görmemişlerdir. Orijinal nüshasını meydana getiren ressamı henüz tesbit edecek durumda

değiliz. Mamafih san'atkârın eserini 1600 yılları etrafında tersim etmiş olması lâzımdır. Çünkü her iki panoramada da tasvir edilen binalardan en yenisi 1596 da vefat etmiş olan Sinan paşanın türbesidir. 1609 da başlanmış olan Sultan Ahmet camii ise gösterilmemiştir. Bundan başka sultan cami ve saraylarının yanında tasvir edilmiş bulunan diğer cami, saray ve konaklar, bilhassa sultan Süleyman I. ve halefleri zamanında mühim mevkiler işgal eden paşalar tarafından inşa edilmişlerdir.

Yaptığımız bazı mukayeselerden anlaşıldığı üzere panoramamız her ne kadar tabiata sadakat ve prezilyon itibarıyla Lorichs'in eseriyle mukayese edilemezse de, şehrin umumi karakterini iyice canlandırmış olması bakımından hususî bir kıymeti haizdir ve İstanbul'un bilhassa son yüzyıllara ait topografyasıyla uğraşan aydınları yakından ilgilendirecek bir mahiyet arz etmektedir.

İstanbul, 1949.

PANORAMA D'ISTANBUL

Sous le règne du Sultan Ahmed I (1616)

Dessin et gravure de Van der Keere d'Amsterdam.

L'original de cette gravure en planche de 2 m. 10 se trouve aux Archives de Stockholm et la reproduction photographique in extenso à la Bibliothèque de R. S. Atabinen.

(1) E. Oberhummer: Konstantinopel unter Sultan Suleiman dem Grossen, München, 1902.

(2) A. M. Schneider: Giovanni Teminis Ansicht von Konstantinopel (JdI, 1942, sah. 221).

(3) Yukardaki etüt: haşiye: 4-9.

(4) A. M. Schneider: Zur Stanbulansicht des Giovanni Temini (JdI, 1944, sah. 79).

(5) Bu hususta haşiye 2.deki etütte şu izahat veriliyor: **Isola del Lapi** muhtemel olarak Proti (Kınalı ada) veya Antigoni (Burgaz adası) yi tasvir ediyor. Fakat bunun, şurada burada ismi geçen **Île des lapins** (tavşanlı ada) olması da mümkündür. Bugün her ne kadar yalnız Prinkipo (Büyük ada)nun arkasındaki kayalık Neandros adası bu adı taşıyorsa da, daha eski haritalar **Plati** (Yassı ada) ve **Oxia** (Hayırsız ada) yi da aynı şekilde adlandırmaktadırlar. Mütebaki iki adanın medlûlleri ise temamiyle gayri muayyendir. Zira **Is. del Papa** eski sey-yahlar tarafından Prinkipo (Büyük ada) ile bir tutulduğu gibi, Kızıl adaların en büyüğü olup kısaca (Kızıl ada) diye tesmiye olunan **Isola Rufa** da aynı durumdur." (Karşılaştır: Evliya Çelebi: C. 2. sah. 68/69).

(6) Evliya Çelebi; C. I, sah. 322.

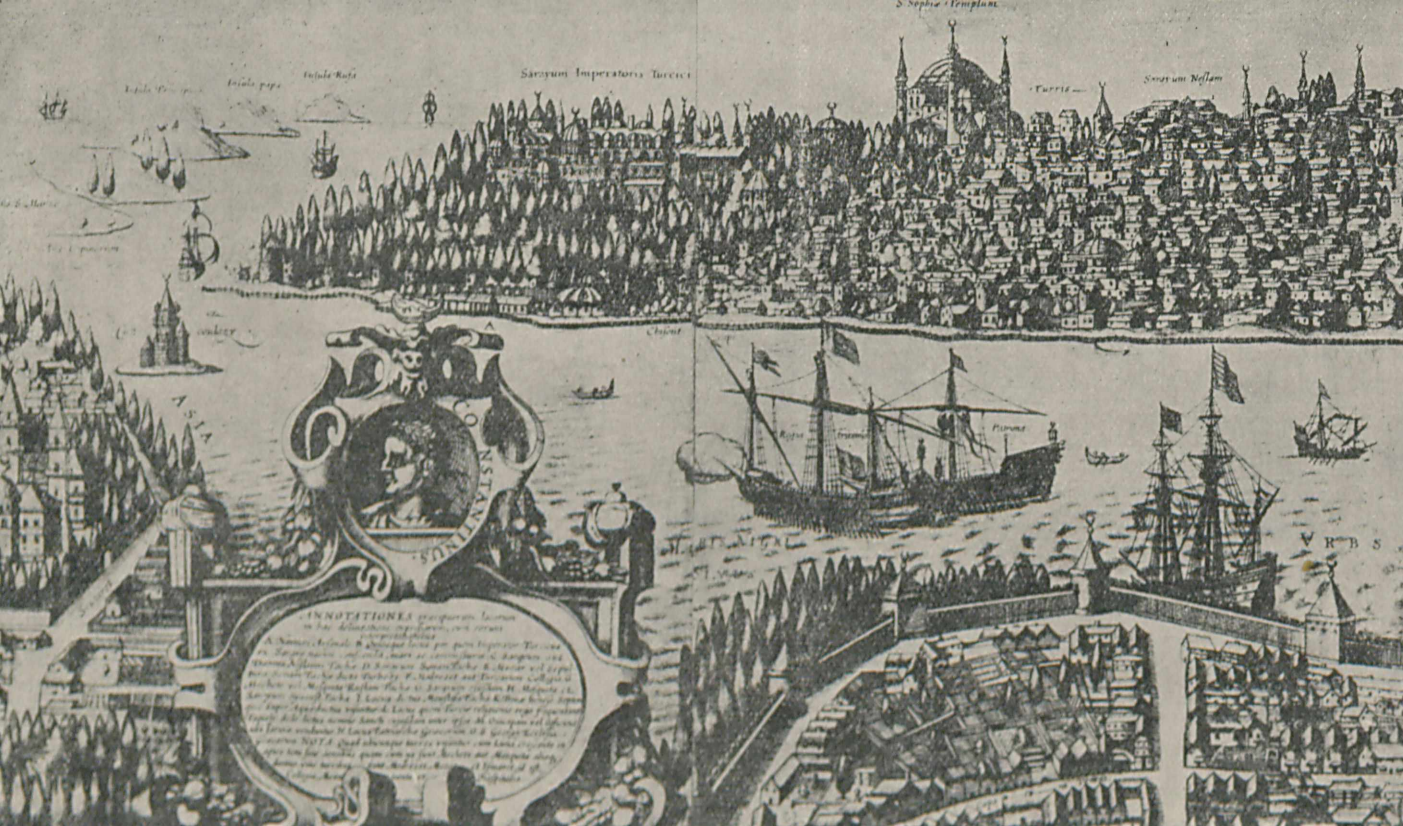
(7) A. M. Schneider—M. Is. Nomidis: Galata, Topographisch-Archaeologischer Plan, İstanbul, 1944, sah. 23.

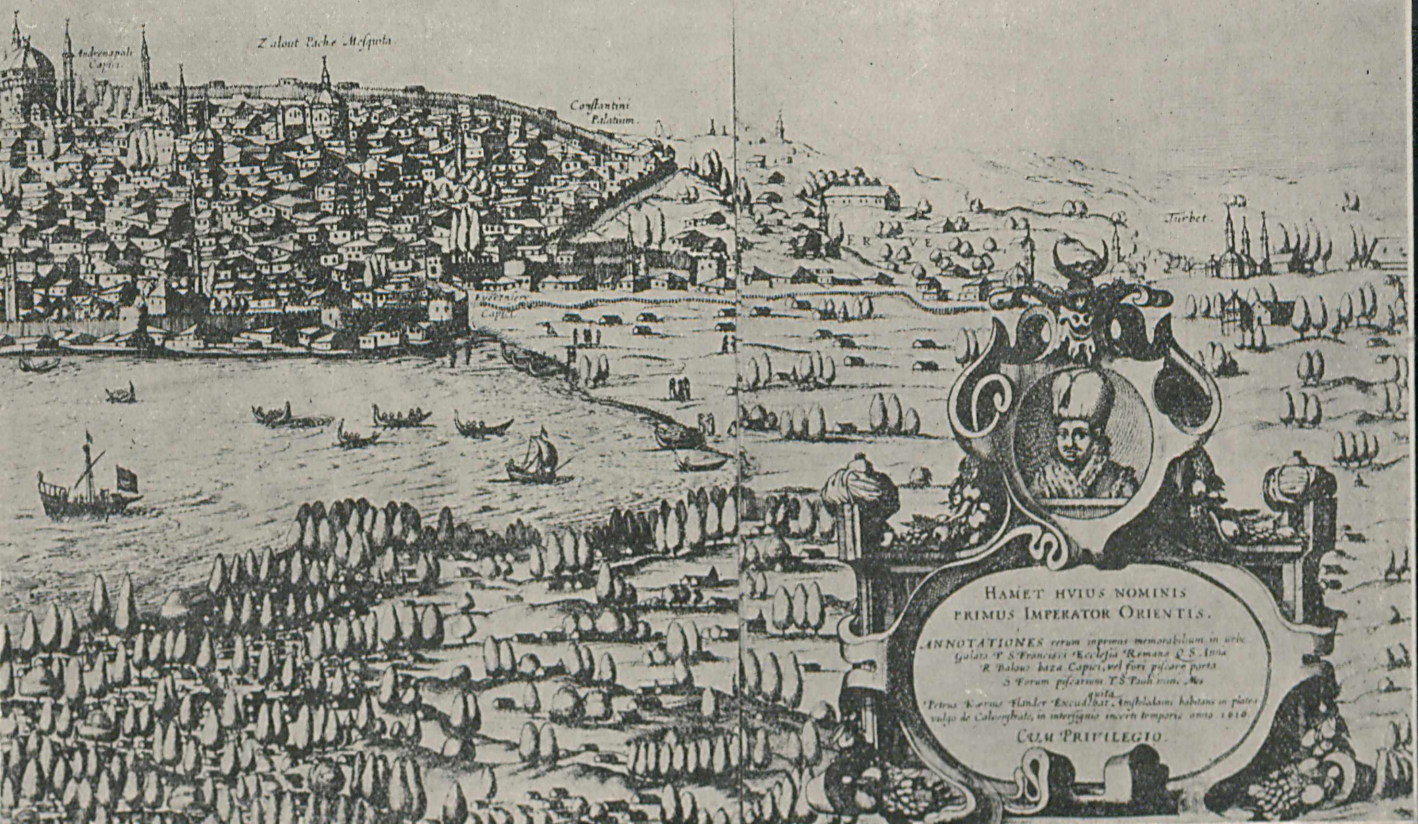
(8) Galata, sah. 22.

(9) Galata, sah. 25/28, Bak. Hadikatülcevami, C. II, sah. 30.

(10) İst. Eski Eserleri Koruma Encümeni, Fiş No. 2. Bak. A. M. Schneider: Byzanz, 1936, sah. 15.

(11) Temini etüdünde Prof. Schneider aynen şu mü-talâayı ileri sürüyor: "Eğer sonuncusu ile Fenerdeki bugünkü Patrikhane kastediliyorsa, Panoramamızın daha 1601 den evvel, yani bu kilisenin Patriklik merkezi seçilmeden evvel, meydana getirilmiş olması icapedecektir. Buna göre de N, 1587 yılının ağustos ayında camie kalb edilmiş olan Pammakaristos (Fethiye camii) veya bundan sonra 1601 yılına kadar münavebe ile Patriklik merkezi vazifesini gören Blachserai kilisesi veya Petra manastırı olacaktı. Mamafih bu, pek kat'i telâkki edilemez; zira Fener muhitinde bundan başka Georg kiliseleri de mevcuttu". A.A.

Andronopolis
Caput

Zalout Pacho Metropoli

Constantini
Palatium

Palatium
Caput

Turbet

HAMET HVIUS NOMINIS
PRIMUS IMPERATOR ORIENTIS.

ANNOTATIONES rerum imprimis memorabilium in urbe
Galata T S Francisci Ecclesie Romano Q S Inna
R Dolau haza Caput, vel fore piscare portu
S Forum piscatum T S Pauli inna, Ma
gilla

Petrus Kerme Flindr Excuditbat, Angliabam habitans in platea
valde de Calceophato, in interregno inueni tempore anno 1610

COLU PRIVILEGIO.

Tirage à part de l'étude en turc et du dessin panoramique
paru dans le No. 88 de Mai 1949
du Bulletin du Touring et Automobile Club de Turquie

Fiatı : 1 Lira

Basımevi Çituri Biraderler

Bogazici Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0601104